

loga sedaj poklicati v življenje. Jedino s tem bi se odpravila velika ovira izvršitvi narodne enakopravnosti na Primorskem. Sicer je pa minister grof Gleispach obljubil, da bode pri imenovanju sodnih uradnikov in njih predstavljaju se oziral na razmere v Istri.

Posebno je pa nas neprijetno iznenadilo, da je minister govoril le o nedostatkih pri sodiščih na Goriškem in v Istri, popolnoma je pa prezrl, da so jednaki nedostatki glede jezikovnih razmer tudi na Koroškem. To pač ministru ni neznano, ker je bil na čelu nadsodišču, v katerega področje spada Koroška. Zdi se nam, da je minister Koroško nalašč prezrl in to zaradi tega, ker ne mara Nemcem kratiti prvenstva na Koroškem. Ondu je pač pripravljen kaj storiti za Slovence, kjer se ima omejiti italijansko uradovanje, a proti Nemcem ga pa ni volja braniti naših pravic. Zato pa bomo mi ministra Gleispacha sodili, kakor že rečeno le po dejanjih, ne pa po besedah. Velicih nad ne gojimo, ker so nade nas že prevečkrat goljufale.

### Politični pregled.

**Dunaj brez župana.** — Vlada baje premišlja, če bi se ne dalo na Dunaju opraviti brez župana. Da bi Luegerja, ko bode izvoljen, ne bilo treba priporočati v potrjenje, bi vlada dala dunajsko upravo voditi prvemu izvoljenemu podžupanu. Če bi to šlo, bi dr. Luegerja popolnoma odrinili iz predsedstva mestnega zastopa. On bode voljen za župana, dva druga pa za podžupana. Ker bi on ne bil potrjen, bi vse posle le podžupana vodila. Niti v mestnem svetu bi potem dr. Luegerja ne bilo. Seveda bi zaradi tega tem huje napadal vlado v občinskem zastopu samem. Sploh se pa mora reči, da vlada še sama prav ne ve, kako bi se pomagala iz zadrege. Ko bi bila gotova večina v dolnjeavstrijskem deželnem zboru, bi pač najrajše videla, da se zakon tako premeni, da bi dunajskega župana kar imenovala, a je malo dvomljivo, če bi se za to večina dobila.

**Dolnjeavstrijski deželnozbornski volilni red.** — Vlada ne misli predložiti volilnega reda, katerega je sklenil dolnjeavstrijski deželni zbor, cesarju v potrjenje. Zbor je namreč sklenil, da se vpeljejo direktne volitve in bodo volilni kraji vse občine, ki imajo vsaj 20 volilcev. Vladi pa poslednja določba ne ugaja in je že pri razpravi v deželnem zboru predlagala, naj se za volilne kraje odločijo le one občine, ki imajo najmanj 50 volilcev. Ker se zakon ni sklenil po želji vlade, pa ne bode potrjen. Protisemitski listi se zaradi tega jako jeze in prete, da se z vlado ne bodo pogajali o tej stvari, temveč ostanejo pri prvotni svoji zahtevi. Grof Badeni ima torej še jedno težavo več.

**Državni zbor** se bode po Veliki noči bavil z volilno reformo. Odsek jo je že rešil in izvolil liberalca dr. Götza za poročevalca. V poslednji odsekovi seji so se sklenile nekatere premembe volilnih okrajev. Iz srednještajerskega volilnega okraja nove kurije se bodo izločili slovenskobistriški, gleisdorfski in kirchhofski sodni okraj. Prvi se pridruži spodnještajerskemu volilnemu okraju, poslednja dva pa graškemu. Sedaj je mogoče, da v graškem volilnem okraju zmagajo konservativci, poprej bi pa najbrž bili socialisti imeli večino. Nadalje se je sklenilo, da se bode v krakovskem volilnem okraju v Galiciji direktno volilo. Vlada je prepričana, da ima za svojo volilno reformo potrebno dvetretjinsko večino.

**Reichspost**, dunajsko krščansko-socialni dnevnik ne stoji posebno na dobrih nogah. Po novem letu je bil začel izhajati po dvakrat na dan, a od 1. aprila bode zopet izhajal

le jedenkrat na dan. To pa ni brez pomena, da se ta list ne more vzdrževati sedaj, ko se na Dunaju toliko govori o krščanskem socializmu. To potrjuje, kar smo že mi večkrat trdili, da na Dunaju ne zmaguje krščanski socializem, temveč le nemški nacionalizem. „Deutsches Volksblatt“, ki je nemško-nacionalen, pa ima okoli 100 000 naročnikov. Tudi „Reichspost“ je zadnji čas bila nekoliko bolj nemškonarodna, a ljudje zanj ne marajo, ker naglaša vedno tudi krščanstvo. Dunajčanje dandanes niso nič bolj pobožni, kakor so bili za časa vladanja liberalizma, samo bolj nemškonarodni so in žide sovražijo. Kdor pa misli, da bode iz sedanjega gibanja katoličanstvo imelo posebno korist, se pa vara.

**Češko državno pravo.** — Namestnik češkega deželnega vrhovnega maršala dr. Lippert je bil v „Neue Freie Presse“ priobčil članek, v katerem je dajal razumeti, da bi Nemci privolili v češko državno pravo, pa le s pogojem, da se razširjena samouprava Češke ne raztegne na Moravsko in Šlezijo, da se priznajo Nemcem na Češkem jednake pravice, kakor jih imajo Čehi in se to zagotovi z upeljavo narodnih kurij in se prizna zaključeno nemško ozemlje, v katerem bi se le nemški uradovalo. Ko so vsi češki listi temu ugovarjali, je nemškoliberalna stranka zatajila svojega pristaša in se odločno izrekla zoper vsak federalizem. Gospodje bi bili pač radi dovolili, kar je dr. Lippert hotel; ko so videli, da se Čehi jim ne usedejo na limanice, so si pa mislili, lepše je, da ostanemo dosledni v načelih in se držimo centralizma.

**Veliko veselje** je na Ogerskem, kajti dosegli so, da se bodo ogerske tisočletnice smeli udeležiti tudi vojaki. Vlada je zaukazala vsem budimpeštanskim izvoščikom, da si ob tisočletnici morajo napraviti tako imenovano ogersko narodno nošo, majhne klobučke, ozke hlače in obvrvice suknje. Tudi gospoda se bode tedaj kazala v tej noši, ki pa ni posebno lepa. Hudomušni ljudje pa Madjarom celo odrekajo pravico do take noše. Ko so prišli na Ogersko, imeli so Madjari le široke hlače in srajce čez hlače, kakor se še sedaj nosijo ogerski pastirji. Tako imenovano narodno nošo so pa še le bavarski krojači zanesli z Nemškega.

**Italija.** — Novo ministerstvo se je predstavilo zbornici. Ministerski predsednik Rudini je ob splošnem zanimanju razvil vladni program glede Afrike. Poučarjal je, da bi bila vsaka vojska tako nepripravljena, kakor je bila laška, podlegla. Italijanski vojaki so se hrabro držali. Rudini upa, da bo zbornica podpirala novo vlado, ki je v taci težavnih časih prevzela državno vodstvo. Vlada je dala popolno pooblastilo generalu Baldiseri v Afriki. Pogajati se hoče vlada z Menelikom, toda modro in previdno in odklonila bo vsako ponudbo, ki bi Italiji ne bila v čast. Dokler se ne sklene časten mir, se bo vojska nadaljevala. Italija ne hrepeni po pridobitvi še nadaljnjih kolonij v Afriki. Tudi, če bi Menelik to ali ono pokrajino ponujal Italiji, ona je ne sprejme. Tudi za pokroviteljstvo nad Abesinijo ji ni. Da pa dosežemo časten mir, v to je treba sredstev in zahtevam torej 140 milijonov kredita v pokritje vojnih stroškov do konca tega leta. Rudini je konečno apeloval na edinost italijanskega prebivalstva. Zbornica je odobrovaje vzela na znanje Rudinijev govor. — V vsem se vidi, da nova vlada ne bo dosti boljša od Crispijeve. Tudi ta hoče še nadalje molzti revno Italijo, ker je zahtevala kredit 140 milijonov. — Italijansko prebivalstvo vse želi miru. Tudi vladni listi pišejo v tem smislu, le poudarjajo častno rešitev vsega vprašanja, ki bode pa stala še veliko denarja. Crispijeva stranka po svojih glasilih smeši novo vlado, ki se je zbala Abesincev in ne nadaljuje vojske, dokler ni poražen kralj Menelik. Tudi sam kralj ni nič kaj naidušen za sklepanje miru in že je malo manjkalo, da ni pri novi sestavi ministerstva zopet Crispiju naročil sestaviti isto. Ta seveda bi bil potem tiral staro, za Italijo toli nesrečno politiko. Kraljevič je menda kralja odvrnil od tega naklepa. — Italija torej sedaj sklepa mir z Abesinijo, in naj se potem še tako častno izmota iz te



afriške zadeve, brezdvomno je, da si pred svetom ugleda ni in ne bo pridobila s temi homatijami.

**Srbija.** — V minist.rstvu nastali prepiri vsled najetja posojila, se lahko končajo s krizo. Kralj namerava za ta slučaj imenovati le začasno ministerstvo. — Razširja se novica, da se kralj Aleksander zaroči s kraljičino grškega kralja. Kralj Aleksander je star 20 let, istotako kraljičina Marija, ki je edina hči grškega kralja. — Z druge strani se čuje, da gre kralj Aleksander le iz političnih ozirrov v Atene, in da je poročilo o zaroki prenagljeno.

**Bolgarija.** — Knez Ferdinand odpotuje v spremstvu ministerskega predsednika te dni v Carigrad, da se pokloni turškemu sultanu. Na to se poda v Peterburg, da se pokloni ruskemu carju. S tem hoče izreči obema tema vladarjema zahvalo, da je bil priznan knezom bolgarskim. Obeh teh dveh prve zasluge so, da je Ferdinand pripoznan knezom Bolgarske.

**Egipt.** — Italijansko-abesinska vojska spravila je na politično površje tudi egiptčansko vprašanje. Znano je, da ima Anglija v Egiptu svojo besedo. Rada bi pač postala pravi gospodar Egipta, toda temu delajo zapreke druge evropske vevlasti. Pri vsaki priliki poskusi svoj upliv ondi utrditi. Sedaj, ko se bje v sosednji Abesiniji boj z Italijani, je tudi Anglija začela manevrirati po Egiptu. Sudanci, ki so to-li na poti Angliji, hoče ta malo v kot potisniti. Sudanci so več ali manj prijazni Abesincem. Ker ti stoje zdaj nasproti Italijanom, so sklenili Angleži nastopiti proti Sudancem. S svojimi četami so udrli v njih pokrajine; hočejo pač še več Afrike za se. To svojo ekspedicijo opravičujejo Angleži s tem, da pravijo, da je pretila od Sudancev nevarnost Egiptu, kar je pa pač le izgovor. Italijanom je pritisk Anglije na Sudance jako dobro došel. Francija in tej prijazna Rusija ne bota mirno gledali, da bi si Anglija utrijala svoje stališče v Egiptu. Sicer je pa itak uspeh angleške ekspedicije dvomljiv. Kaj se je zgodilo Italijanom?

## Obrtnija.

### Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Konec.)

XIII. Zbornični svetnik Avgust Skaberne spominja, da se je lansko leto vložila pri visokem c. kr. finančnem minist.rstvu prošnja, da bi se trgovcem in obrtnikom, ki so trpeli vsled potresa, dovolile davčne olajšave. Z zakonom z dne 23. junija 1895, drž. zak. št. 88, se je hišnim posestnikom, katerim je potres hiše do cela ali le deloma poškodoval, davek znižal, oziroma popolnoma odpisal. Deželni zbor vojvodine Kranjske se je tudi v svojem zadnjem zasedanju izrekel za oproščenje plačevanja deželne naklade in priznati se mora, da sta v tem oziru visoko državno zastopstvo in visoki deželni zbor kolikor sta največ mogla storila v pomoč hišnim posestnikom. Res je, da se je tudi z zakonom z dne 6. julija 1895, drž. zak. št. 94, določilo, da se morejo trgovcem in obrtnikom, ki so potrebni postali vsled potresa, dovoliti do zneska 100.000 gld. neobrestne, v štirih enakih letnih obrokih vračljive ponapredščine in do zneska 10.000 gld. nevračljive podpore. Ta dva zneska sta se tudi že porazdelila in sta brezdvomno mnogo olajšala bedo. Priznati se pa mora, da imajo oni prav,

ki opetovano izražajo željo, da bi bilo le prav in pravično, ko bi se trgovcem in obrtnikom tudi za leti 1896 in 1897 dovolile davčne olajšave, ker je splošno znano, da je kupčija zelo trpela vsled potresa. Na podlagi tega predlaga:

„Častita zbornica naj se obrne na visoko c. kr. finančno minist.rstvo s prošnjo; visokoisto naj blagovoli ukreniti, da se trgovcem in obrtnikom na Kranjskem, ki so trpeli vsled potresa, dovolijo davčne olajšave v l. 1896 in 1897“.

Zbornični svetnik Karol Luckmann priporoča predlog, ki se tudi soglasno sprejme.

XIV. Zbornični svetnik Karol Luckmann govori obširno o namenu carinske in trgovske zveze z Ogersko, katera se mora vsakih deset let obnoviti, in poudarja koristi, katere mora imeti na pravični podlagi sloneča pogodba za obe državni polovici. Gospodarske razmere so se pa v korist Ogerski spremenile in po pravici sojeno se ne more več misliti na nadaljni obstanek dosedanjih kvot 30 in 70. Govornik upa, da se bo visoki vladi pri pogodbenih obravnavah s kraljevo ogersko vlado posrečilo, s pridržanjem jednotnega gospodarskega okoliša obeh državnih polovic, napraviti pogodbo, ki bo tudi odgo-varjala razmeram naših državnih polovic. To se bo pa le tedaj zgodilo, če se kvota (prispevek) naše drž. polovice k skupnim troškom zmanjša in v soglasje spravi s sedanjimi obstoječimi gospodarskimi razmerami, če se natančno določijo popolnoma jednaki pogoji za produkcijo in promet v obeh državah in če se napravijo določna določila za izvedbo teh načel in poda jamstvo za obdržanje teh. Govornik predlaga na podlagi svojega obširnega poročila:

„Častita zbornica skleni, visoka vlada se naprosi, da pri obravnavah s kraljevo ogersko vlado z vsemi danimi ji sredstvi dela na to, da vse pravične zahteve totranske državne polovice glede pogodbe zadobe veljavo in, če bi bilo potrebno, da carinsko in trgovinsko zvezo pravočasno odpove“.

Zbornični svetnik Vaso Petričič podpira obširno predlog.

Zbornični svetnik Avgust Skaberne priporoča predlog.

Zbornični svetnik Ivan Baumgartner se pridruži izvajanjem predlagateljevim in izjavi, da bi bilo v interesu totranske državne polovice, prenehati s sedanjim razmerjem, če bi se ogerska državna polovica ne ozirala na naše opravičene zahteve.

Zbornični podpredsednik Anton Klein predlaga: „Častita zbornica naj o tej tako važni stvari danes še ne sklepa definitivno, temveč naj se zadeva izroči odseku v pretres in poročanje v prihodnji seji, ki se ima sklicati v najbližjem času“.

Predlagatelj Karol Luckmann poudarja še enkrat koristi jednotnega gospodarskega okoliša, se ne more izreči za preložitev razprave, ker je zadeva itak